

Jordvern – vårt felles ansvar

V/Nina Glomsrud Saxrud
Landbruksdirektør

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Bakgrunn

Et jorde = ledig tomt? Eller opptatt til matproduksjon?

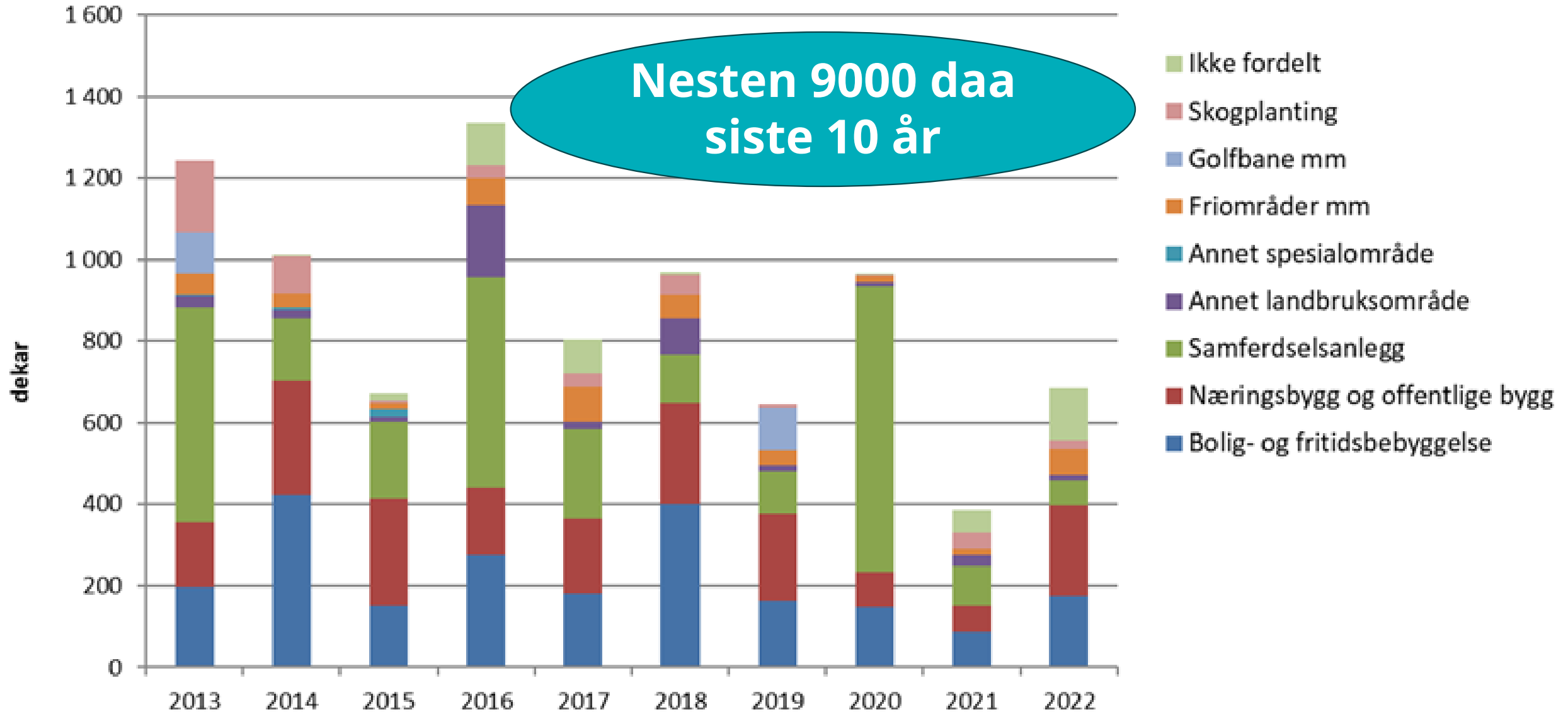
- Hvorfor er matjorda viktig for oss alle:
 - Matsikkerhet: Mat til dyra, korn til brød, grønnsaker, frukt og bær
 - Verdiskaping og levende landbruk i hele landet
 - Utsikten din, kulturlandskapet vårt
 - Beredskapen vår – nå og i fremtiden

**Hvor mange brød på 1000m²?
= 1000 brød hvert år i all fremtid!**

- 3% av Norge er dyrka mark
- Oslo og Viken står for 50% av kornproduksjonen
- Den beste jorda ligger rundt byene/tettstedene

Omdisponering av dyrka jord i Viken og Oslo 2013 - 2022

Kilde: SSB KOSTRA fra 2005, Fylkesmannen før 2005. (Omdisponering ved enkeltvedtak etter jordloven og regulering etter plan- bygningsloven.)

Nasjonale føringer

Jordvern og framtidig matproduksjon

FNs bærekraftsmål nr. 2 m.fl

- Utrydde sult
- oppnå matsikkerhet og bedre ernæring
- fremme bærekraftig landbruk
- Behov for 50-60 % økning i matproduksjonen i verden innen 2050

Nasjonale og regionale føringer for jordvern

Oppdatert nasjonal jordvernstrategi (Stortinget 2021 og juni 2023)

- Nytt nasjonalt jordvernmål – tapet av dyrka jord –strammet inn til maksimalt 2000 dekar per år i 2023.

PBL §§ 3-1 jordvern og landskap er viktige oppgaver og hensyn. Jordlovens formål m.fl.

Jordvernbrev mars 2022 og jan 2024 til kommunen fra ministrene – kommunen oppfordres til å vurdere areal på nytt.

Regional planstrategi og regional landbruksstrategi for Viken (des 2020 og 2021)

- nullvisjon for tap av dyrka jord

Riksrevisjonens rapport om matsikkerhet og beredskap på jordbruksområdet okt '23

- kritikkverdige at betydelige jordbruksarealer av god kvalitet bygges ned.

Dokument 3:4 (2023-2024) / Offentliggjort 19.10.2023

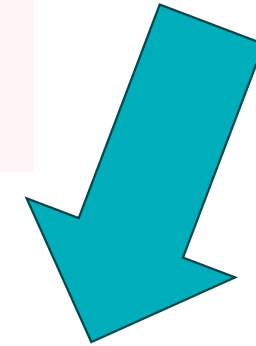
Matsikkerhet og beredskap på landbruksområdet

Myndighetene har ikke tatt tilstrekkelig hensyn til at alvorlige kriser kan påvirke matsikkerheten. God beredskap handler om å være godt forberedt dersom uforutsette hendelser mot matsikkerheten skulle oppstå. Vi er ikke godt nok forberedt i dag.

(PDF, 11,35 MB)

[↓ Les hele undersøkelsen](#)

Overordnet vurdering

- Det er **kritikkverdig** at arealressursene i jordbruket ikke forvaltes på en fullt ut bærekraftig måte, blant annet ved at betydelige jordbruksarealer av god kvalitet omdisponeres og bygges ned.
- Det er **ikke tilfredsstillende** at Landbruks- og matdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet i dagens norske matvareberedskap ikke har gjort bedre forberedelser dersom det skulle oppstå vesentlig svikt i tilgangen på mat eller fôr.

Lånt fra riksrevisjonen.no

Kommunens ansvar – ditt ansvar

Matjordressursene i kommunen – ditt ansvar!

Jordvernet i kommunen er et veldig tydelig ansvar

- til deg som politiker
- til kommunen som planmyndighet
- I tillegg til grunneier

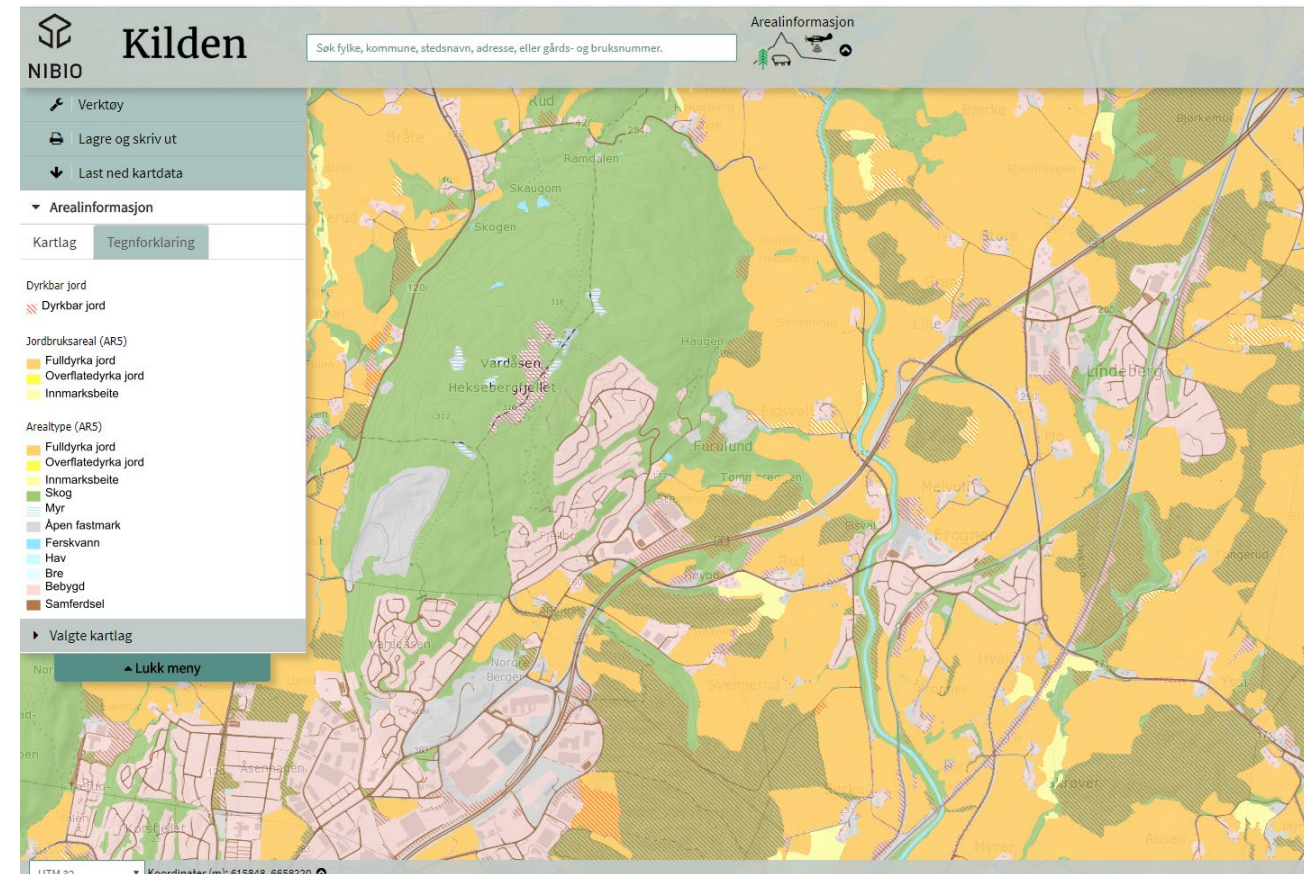
Også statsforvalterens ansvar - innsigelsen

KOMMUNEN HAR EN NØKKELELLE

Hva kan du som politiker bidra med?

- Virkninger for landbruk må konsekvens utredes – **etterspør fakta**, kommunal landbruksforvaltning kan mye om dette.
- Lage en o-visjon for omdisponering av dyrka mark?
- Bidra til fortetting og transformasjon
- Matjordplan
- Sette langsiktige utbyggingsgrenser
- Lage kommunal jordvernstrategi, kan søke om midler til dette.

Eksempler og dilemmaer

Dyrka mark eller barnehage og idrettshall?

Skreddersydde lager / industrilokaler,

VIKEN
næringsmegling

Dyrka mark versus arbeidsplasser

Massemottak versus matproduksjon?

Massemottak 2022

Samme sted i 2007 – fulldyrka og beite

Ortofoto er hentet fra Norge i bilder

Dyrka mark versus energiproduksjon?

Følg [Viken-bonden på Facebook](#) for å få aktuell informasjon om jordbruk og skogbruk fra Statsforvalteren.

Nina Saxrud

Nina.saxrud@statsforvalteren.no

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Facebook [sfov.no](#)
Nettside [statsforvalteren.no/ov](#)

**Husk: Matjord er en begrenset
ressurs – tenk langsiktig!**

Lykke til med jobben!

Takk for meg